

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4082

av **Maj Karlsson m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:186 Incorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ratificera tilläggsprotokollet till barnkonventionen om inrättandet av en internationell klagomekanism och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

I regeringens proposition 2017/18:186 föreslås att FN:s barnkonvention ska incorporeras i svensk lag. Detta innebär att konventionen ges ställning som svensk lag och att rättstillämparna i mål och ärenden ska tolka svenska bestämmelser i förhållande till barnkonventionen. Vänsterpartiet har i flera år motionerat om en sådan incorporering och välkomnar därför regeringens förslag. Barns rättigheter i samhället måste stärkas. Den 20 november 1989 antogs FN:s konvention om barnets rättigheter, men trots att Sverige ratificerade konventionen 1990 finns det fortfarande stora brister i både lagstiftning och praxis. Det har länge funnits en majoritet i Sveriges riksdag för att incorporera barnkonventionen i svensk lagstiftning, och det är positivt att det nu äntligen görs. Incorporeringen av FN:s barnkonvention kommer att innebära att barns rättigheter och ställning stärks generellt och särskilt inom rättsväsendet. Barnkonventionen kommer automatiskt att bli direkt tillämplig hos svenska domstolar och myndigheter. En lagstiftning skulle tydligt visa att barn har rättigheter som myndigheter är skyldiga att ta på allvar. Barnkonventionen erbjuder inte bara skydd utan möjliggör även barns aktiva deltagande. Barns rätt att komma till tals kommer därför att stärkas med konventionen som lag. I Sverige finns det flera fall där barn inte har fått komma till tals i vårdnadstvister, i utredningar inom socialtjänsten eller i asylprocessen.

När Sverige ratificerade barnkonventionen gjordes bedömningen att det inte fanns något behov av lagändringar för att uppfylla konventionens krav. Beslut togs om att i

stället anpassa lagstiftningen successivt. I juni 2009 blev Sverige granskat av FN:s barnrättskommitté som har till uppgift att kontrollera hur staterna förverkligar sina åtaganden enligt barnkonventionen. Kommittén rekommenderade då Sverige att göra konventionen till svensk lag. De ansåg också att Sverige skulle ändra ordningen så att barnkonventionen alltid gavs företräde vid en lagkonflikt mellan svensk lag och konventionen. Enligt dagens system är det svensk lag som gäller vid en sådan konflikt. FN-kommittén betonar att barnkonventionen – och framför allt de fyra grundläggande principerna som handlar om skydd mot diskriminering, barnets bästa, rätt till utveckling samt respekt för barnets åsikter – klart och tydligt ska återspeglas i nationella lagar och nationell praxis, att rättigheterna ska kunna åberopas i domstol och att bestämmelserna ska tillämpas av myndigheterna.

När nu förslaget kommer och barnkonventionen inkorporeras i svensk lagstiftning är det av yttersta vikt att det kombineras med utbildning av dem som fattar beslut som på något sätt rör ett barn, t.ex. socialarbetare, jurister och skol- och sjukvårdspersonal. För att omsätta barnkonventionens innehåll till praktisk handling krävs att varje verksamhet som berör barn utvecklar metoder och program för att bedöma vad som är barnets bästa.

Ge barn individuell klagorätt

En brist med barnkonventionen har varit att den saknat individuell klagorätt. Nu har ett tilläggsprotokoll till barnkonventionen förhandlats fram som innehåller individuell klagorätt. Sedan februari 2012 är tilläggsprotokollet öppet för staterna att underteckna. I slutet av maj samma år hade 20 länder undertecknat protokollet, dock inte Sverige. I en artikel på DN Debatt den 23 februari 2012 skriver Barnombudsmannen (BO) att barn i utsatta situationer nekas att komma till tals för att få sin sak prövad och få upprättelse. En av slutsatserna som BO drar är därför att även Sverige ska underteckna det nya tilläggsprotokollet eftersom det ger dessa barn en möjlighet till upprättelse när det nationella rättssystemet har misslyckats med att tillvarata deras rättigheter. Vänsterpartiet instämmer och menar att det inte finns anledning att avstå från att ratificera också tilläggsprotokollet. Våra grannländer Danmark och Finland har redan tagit steget, och Sverige borde följa efter.

I Sveriges femte periodiska rapport till FN:s kommitté för barnens rättigheter om barnkonventionens genomförande under 2007–2012, som överlämnades till FN den 5 september 2012, framgår tydligt att regeringen inte har för avsikt att vare sig underteckna eller ratificera tilläggsprotokollet. Regeringen har bl.a. invändningar mot skrivningar som handlar om frivillig finansiering av vissa delar av verksamheten. Flera av de grundläggande FN-konventionerna om skydd för de mänskliga rättigheterna, t.ex. FN-konventionen om medborgerliga och civila rättigheter och FN-konventionen mot tortyr har tilläggsprotokoll som ger enskilda individer klagorätt till en övervakningskommitté om de anser sina rättigheter enligt konventionen kränkta. Ett stort antal länder har godtagit den individuella klagorätten, som har mycket stor betydelse för att ge rättigheterna tänder och bidra till att en konvention får genomslag i verkligheten. Sverige bör ratificera tilläggsprotokollet till barnkonventionen om inrättandet av en internationell klagomekanism. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Maj Karlsson (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Karin Rågsjö (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Hamza Demir (V)

Linda Snecker (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)